

THAI GESTURES AND CHINESE GESTURES: A CONTRASTIVE STUDY

Jiangxing ZHUANG^{1*} and Weena WUTTHICHAMNONG¹

¹ Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand; 610055247@qq.com (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 19 September 2025

Revised: 3 October 2025

Published: 16 October 2025

ABSTRACT

Gestures play a significant role in communication, with their types varying across sociocultural contexts. This study aims to compare the types of gestures used by Thai and Chinese informants. The data were collected through questionnaires completed by 50 Thai and 50 Chinese participants. The results reveal that Thai gestures were categorized into 12 types, with the most common being gestures related to mental activities and judgements, the gestures relating to actions, the gestures relating to people and objects. Chinese gestures were classified into 11 types, with the most frequently used involving mental activities and judgements, the gestures relating to actions, the gestures relating to people and objects and money-related gestures. Most gesture types appeared in both cultures, except for gestures related to expressing physical conditions, which were found only in Thai culture and absent in Chinese culture. The findings suggest that the prioritization and frequency of gesture use may reflect distinctive cultural identities between Thai and Chinese societies.

Keywords: Gestures ,Thai Culture, Chinese Culture ,Contrastive Study

CITATION INFORMATION: Zhuang, J., & Wutthichamnong, W. (2025). Thai Gestures and Chinese Gestures: A Contrastive Study. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 68

ภาษาท่าทางของชาวไทยและชาวจีน: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

เจียงซิง จวง¹ และ วิณา วุฒิจำนงค์¹

1 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 610055247@qq.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

ภาษาท่าทางมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารและมีประเภทที่หลากหลาย แตกต่างกันไปตามแต่ละสังคมวัฒนธรรม บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการตอบแบบสอบถามของชาวไทย จำนวน 50 คน และชาวจีน จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ภาษาท่าทางของชาวไทยมีจำนวน 12 ประเภท ที่พบบ่อย ได้แก่ ท่าทางที่ใช้แสดงออกถึงสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ และท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ ส่วนภาษาท่าทางของชาวจีนมีจำนวน 11 ประเภท ที่พบบ่อย ได้แก่ ท่าทางที่ใช้แสดงออกถึงสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ ท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ และท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน ภาษาท่าทางส่วนใหญ่ปรากฏใช้ในทั้ง 2 วัฒนธรรม ยกเว้นท่าทางที่เกี่ยวกับสภาพร่างกาย ซึ่งปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมจีน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การจัดลำดับความสำคัญและความถี่ในการปรากฏของภาษาท่าทางนั้นอาจแสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างสังคมไทยและสังคมจีนได้

คำสำคัญ: ภาษาท่าทาง, วัฒนธรรมไทย, วัฒนธรรมจีน, การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

ข้อมูลการอ้างอิง: เจียงซิง จวง และ วิณา วุฒิจำนงค์. (2568). ภาษาท่าทางของชาวไทยและชาวจีน: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 68

บทนำ

ภาษาท่าทางปรากฏใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในทุกสังคมวัฒนธรรมและมีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร ภาษาท่าทาง เป็นระบบภาษาที่ใช้สัญลักษณ์ท่าทาง ท่าทางของมือ และตำแหน่งของลำตัวเป็นสื่อในการสื่อสาร มีลักษณะเป็นการเคลื่อนไหว การแสดงท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า การสบตา ปฏิกริยาอัตโนมัติ พฤติกรรมเชิงพื้นที่ และการสัมผัส ตลอดจนมีความหมายในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน (Korte, 1997: 3-4) นอกจากนี้ ภาษาท่าทางยังแสดงให้เห็นภาวะอารมณ์ความรู้สึกของผู้แสดงท่าทางได้อีกด้วย

ภาษาท่าทางบางท่าทางปรากฏใช้ในสังคมหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏใช้ในอีกสังคมหนึ่ง เช่น เมื่อคนไทยต้องการเรียกให้พนักงานในร้านอาหารคิดเงินค่าอาหาร คนไทยมักจะยกมือขึ้น หักข้อมือลง แล้วใช้นิ้วชี้หมุนเป็นวงกลมเหนือโต๊ะอาหาร เพื่อส่งสารให้พนักงานในร้านอาหารทราบว่า ลูกค้านำต้องการให้คิดเงิน แต่ท่าทางดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏใช้ในสังคมวัฒนธรรมจีน หรือในสังคมจีน การกำมือข้างหนึ่งและเหยียดมืออีกข้างหนึ่งออก จากนั้นนำมือข้างที่เหยียดออกมาวางไว้บนหลังโคนนิ้วของมือข้างที่กำอยู่ และยกไว้ด้านหลังลำตัวบริเวณหน้าอกนั้นอาจหมายถึงการระงับก็ได้ หรืออาจหมายถึงลาออกก็ได้ แต่ท่าทางดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏใช้ในสังคมวัฒนธรรมไทย

ความแตกต่างที่กล่าวถึงข้างต้นนี้อาจทำให้คนที่มาจากคนละสังคมวัฒนธรรมกันตีความความหมายของภาษาท่าทางนั้นแตกต่างกัน และอาจทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารได้ ตัวอย่างเช่นการชูมือขึ้น 5 นิ้ว ในบางวัฒนธรรมอาจตีความว่าหมายถึง “หมายเลข 5” ซึ่งจัดประเภทอยู่ในกลุ่มภาษาท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน บางคนอาจมองว่าเป็นสัญญาณ แปลว่า “หยุดหรือห้าม” ซึ่งจัดเป็นภาษาท่าทางที่ใช้เป็นคำสั่งและการขอร้อง ในขณะที่บางคนอาจเข้าใจว่าเป็นการแสดงท่าทางเพื่อตอบรับการทักทาย ซึ่งจัดประเภทอยู่ในกลุ่มภาษาท่าทางที่ใช้ในการทักทาย ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นอกจากภาษาท่าทางจะมีความหมายหลากหลายแล้ว ยังสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะการใช้และบริบทที่เกี่ยวข้องได้อีกด้วย

ที่ผ่านมา มีนักวิชาการสนใจศึกษาเรื่องภาษาท่าทางในสังคมวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งการศึกษาภาษาท่าทางในสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น ภาษาท่าทางในสังคมไทย (อนินทิกา ขจรชีพ, 2550; อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล และ จิรภา นีวาตพันธุ์, 2551; จิรภา นีวาตพันธุ์ และคณะ, 2552) ภาษาท่าทางในสังคมจีน (Canhui, 2009) และการศึกษาภาษาท่าทาง ในการสื่อสารของคนมาจากต่างสังคมวัฒนธรรมกัน เช่น ชาวอเมริกันและชาวยุโรปตะวันตก (Kirch, 1979) ชาวอเมริกันและชาวอิรัก (Al-Bayati, 2009) ชาวอินโดนีเซีย ชาวญี่ปุ่น และชาวอเมริกัน (Hidayatullah, 2014) ชาวฝรั่งเศส ชาวอิตาลี ชาวญี่ปุ่น ชาวเนเธอร์แลนด์ และชาวอเมริกัน (Sekine et al., 2015) ชาวจีนและชาวฝรั่งเศส (Wen-hui & Xiu-ying, 2016) ชาวญี่ปุ่นและชาวเกาหลี (Shin & Hashimoto, 2017) ชาวอาหรับจอร์แดนและชาวเกาหลี (Ae, 2020) และชาวจีนและชาวอิตาลี (Yuanxue, 2022)

อย่างไรก็ตาม แม้ที่ผ่านมาจะมีนักวิชาการสนใจศึกษาเรื่องภาษาท่าทางในภาษาต่างๆ อยู่บ้าง แต่เท่าที่ผู้วิจัยสำรวจพบก็ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบว่า ภาษาท่าทางของชาวไทยและชาวจีนมีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประเด็นดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารระหว่างชาวไทยกับชาวจีน

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทย ประกอบด้วยชาวไทยจำนวน 3 คน ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่
- 2) ไม่มีความรู้และทักษะด้านภาษาจีน

3) ไม่เคยไปอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานานกว่า 1 ปี

กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิชาวจีน ประกอบด้วยชาวจีนจำนวน 3 คน ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) เป็นผู้พูดภาษาจีนเป็นภาษาแม่

2) ไม่มีความรู้และทักษะด้านภาษาไทย

3) ไม่เคยไปอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานานกว่า 1 ปี

กลุ่มที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทย ประกอบด้วยผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 50 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามชาวจีน ประกอบด้วยผู้พูดภาษาจีนเป็นภาษาแม่จำนวน 50 คน

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาท่าทางที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งของชาวไทยและชาวจีน โดยเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย การสังเกตการสื่อสารในชีวิตประจำวัน รวมทั้งเว็บไซต์ไทยและเว็บไซต์จีนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาท่าทาง ทั้งนี้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจำกัดขอบเขตของการวิจัยว่าจะศึกษาเฉพาะภาษาท่าทางที่ใช้อวัยวะส่วนนิ้วมือ มือ ข้อศอก และแขนเท่านั้น จากขั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้ข้อมูลภาษาท่าทางจำนวน 40 ท่าทาง เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามชุดที่ 1A ภาษาท่าทางของชาวไทย และแบบสอบถามชุดที่ 1B ภาษาท่าทางของชาวจีน

2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามชุดที่ 1A ภาษาท่าทางของชาวไทย ให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทย และส่งแบบสอบถามชุดที่ 1B ภาษาท่าทางของชาวจีน ให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิชาวจีน เพื่อขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบว่า ภาษาท่าทางที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นนั้นเป็นภาษาท่าทางที่ปรากฏใช้ในการปฏิสัมพันธ์ของชาวไทยและชาวจีนจริงหรือไม่ และมีภาษาท่าทางใดนอกเหนือจากที่ปรากฏ ในแบบสอบถามเพิ่มเติมอีกหรือไม่ หากมี ขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนอธิบาย ถ่ายภาพ หรือวาดภาพลักษณะของภาษาท่าทางนั้นลงในแบบสอบถามที่ได้รับ จากขั้นตอนดังกล่าว ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอภาษาท่าทางเพิ่มขึ้นอีก 1 ท่าทาง ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลภาษาท่าทางที่จะนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามชุดที่ 2A ความหมายและการใช้ภาษาท่าทางของชาวไทย และแบบสอบถามชุดที่ 2B ความหมายและการใช้ภาษาท่าทางของชาวจีน จำนวนทั้งสิ้น 41 ท่าทาง

3) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามชุดที่ 2A ความหมายและการใช้ภาษาท่าทางของชาวไทย ให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลุ่มที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทย และส่งแบบสอบถามชุดที่ 2B ความหมายและการใช้ภาษาท่าทางของชาวจีน ให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลุ่มที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามชาวจีน ตอบแบบสอบถาม และรวบรวมคำตอบทั้งหมดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเภทของภาษาท่าทางของชาวไทยและชาวจีนตามแนวคิดเรื่องประเภทของภาษาท่าทางของวิลเลียมส์ (Williams, 1998) ในแนวคิดดังกล่าว วิลเลียมส์ได้รวบรวมภาษาท่าทางต่างๆ จากวัฒนธรรมของ ชาวอเมริกัน และชาวญี่ปุ่น และจัดประเภทของภาษาท่าทางได้เป็น 12 ประเภท โดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ ดังนี้

1.1) ท่าทางที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก (Gestures expressing emotion)

1.2) ท่าทางที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การดื่ม และหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Eating drinking and related topics)

1.3) ท่าทางที่ใช้เป็นคำสั่งและการขอร้อง (Giving commands and making requests)

1.4) ท่าทางที่ใช้เพื่อการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ (Mental activities and judgements)

1.5) ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ (Actions)

1.6) ท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ (People and objects)

1.7) ท่าทางที่ใช้ในการเกี่ยวพาราสี ท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และท่าทางที่หมายถึงคำพูดต้องห้ามต่างๆ (Romance sex and taboo gestures)

1.8) ท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงิน (Money-related gestures)

- 1.9) ท่าทางที่ใช้ในการทักทาย (Greetings)
 - 1.10) ท่าทางที่ใช้แสดงกริยาและมารยาททางสังคมต่าง ๆ (Manners/Etiquette)
 - 1.11) ท่าทางที่เกี่ยวกับสภาพร่างกาย (Physical condition)
 - 1.12) ท่าทางอื่นๆ (Miscellaneous gestures)
- 2) กรณีที่ภาษาท่าทางใดไม่สามารถจัดให้อยู่ในกลุ่มประเภทใดประเภทหนึ่งตามแนวคิดของวิลเลียมส์ (Williams, 1998) ได้ นั่น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ประเภทของภาษาท่าทางนั้น โดยพิจารณาจากความหมายของภาษาท่าทางที่ผู้ตอบแบบสอบถามระบุไว้ในแบบสอบถาม
- 3) ผู้วิจัยเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีนด้วยการนับความถี่ในการปรากฏ โดยคิดเป็นร้อยละ

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยคำตอบจากผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทยจำนวน 50 คน และผู้ตอบแบบสอบถามชาวจีนจำนวน 50 คน ที่ระบุความหมายของภาษาท่าทางจำนวน 41 ท่าทาง ผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทยระบุความหมายของภาษาท่าทางเหล่านี้รวมจำนวนทั้งสิ้น 134 คำตอบ ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามชาวจีนระบุความหมายของภาษาท่าทางเหล่านี้รวมจำนวนทั้งสิ้น 88 คำตอบ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาประเภทของภาษาท่าทางดังกล่าว โดยใช้เกณฑ์ความหมายแล้วสามารถจัดประเภทของภาษาท่าทางได้เป็น 12 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ท่าทางที่ใช้เพื่อการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ หมายถึง ท่าทางที่สื่อ ความหมายถึงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การประเมินค่า การแสดงความลังเล ความมั่นใจ รวมถึง การตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ท่าทางเหล่านี้ช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจความคิดหรือภาวะทางจิตใจของผู้แสดงท่าทางนั้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้เพื่อการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจจำนวน 59 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.58 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า เยี่ยม

ชาวจีน ตีความว่า ไม่

2) ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงกิริยาอาการของมนุษย์ด้วยการจำลองหรือเลียนแบบพฤติกรรมและการกระทำในชีวิตจริง เพื่อสื่อสารแทนคำพูดหรือทำให้ผู้รับสารเข้าใจสิ่งที่ผู้แสดงท่าทางต้องการสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ จำนวน 39 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.57 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า เงิน

ชาวจีน ตีความว่า ตบมือ

3) ท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงบุคคลหรือสิ่งของต่างๆ บางท่าทางอาจเกิดจากการจัดวางหรือเคลื่อนไหวมือและแขนให้มีลักษณะคล้ายบุคคลหรือวัตถุอื่นๆ เพื่อให้ผู้รับสารรับรู้หรือเข้าใจว่า สิ่งที่กำลังกล่าวถึงหรือให้ความสำคัญอยู่นั้นคือบุคคลหรือวัตถุใด ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ จำนวน 38 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.12 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า ตะขอ

ชาวจีน ตีความว่า ปิ่น

4) ท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงิน หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินทอง การแลกเปลี่ยน หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนตัวเลขจำนวนนับในภาษานั้นๆ ด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงินจำนวน 25 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.26 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า เลข 2

ชาวจีน ตีความว่า เลข 6

5) ท่าทางที่ใช้เป็นคำสั่งและการขอร้อง หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงการมีเจตนาในการกำกับ ชี้นำ หรือขอให้ผู้อื่นกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยท่าทางเหล่านี้อาจแสดงออกในลักษณะเด็ดขาดเพื่อสั่งการ หรือแสดงออกอย่างสุภาพเพื่อขอร้องก็ได้ ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและท่าที่ผู้แสดงท่าทางนั้นใช้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้เป็นคำสั่งและการขอร้องจำนวน 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.21 เช่น

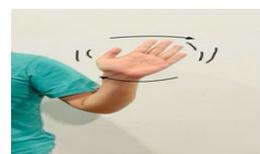

ชาวไทย ตีความว่า ห้าม

ชาวจีน ตีความว่า ขอเวลานอก

6) ท่าทางที่ใช้ในการทักทาย หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงการแสดงออกเมื่อบุคคลได้พบ เริ่มต้นการสนทนาหรือบอกกล่าวผู้ร่วมสนทนา เพื่อแสดงถึงมารยาทและความเป็นมิตร ทั้งนี้ ท่าทางที่ใช้ในการทักทายของแต่ละสังคมนั้นอาจแตกต่างกันไปตามธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมวัฒนธรรม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้ในการทักทายจำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.85 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า ลาก่อน

ชาวจีน ตีความว่า ทักทาย

7) ท่าทางที่ใช้ในการเกี่ยวพาราสิ หมายถึง ท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และท่าทางที่หมายถึงคำพูดต้องห้ามต่างๆ หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงความสนใจหรือความต้องการดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้าม ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ รวมทั้งคำต้องห้าม (taboo word) ต่างๆ ในภาษา ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นคำที่มีความหมายสื่อไปถึงเรื่องเพศและเป็นคำหยาบ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้ในการเกี่ยวพาราสิ ท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และท่าทางที่หมายถึงคำพูดต้องห้ามต่างๆ จำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.05 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า ความรัก

ชาวจีน ตีความว่า คำต่ำ

8) ท่าทางที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงอารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติที่ผู้แสดง ท่าทางใช้แสดงออกแทนคำพูด เพื่อสื่อให้ผู้รับสารเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก หรือทศนคติของตน ณ ขณะนั้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจำนวน 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.05 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า โกรธ

ชาวจีน ตีความว่า ดีใจ

9) ท่าทางที่ใช้แสดงกริยาและมารยาททางสังคมต่างๆ หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงการปฏิบัติตาม บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ หรือมารยาทที่สังคมยอมรับ เพื่อแสดงถึงความสุภาพ ความเคารพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างกลมกลืน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่ใช้แสดงกริยาและมารยาททางสังคมต่างๆ จำนวน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.61 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า ขอขอบคุณ

ชาวจีน ตีความว่า คารวะ

10) ท่าทางที่เกี่ยวกับลำดับที่ หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงอันดับหรือลำดับที่เรียงไว้ มักปรากฏในการกล่าวถึง ลำดับขั้นตอนและการจัดลำดับความสำคัญ โดยไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด แต่ใช้มือหรือร่างกายเป็นสัญลักษณ์แทนตัวเลข ลำดับหรืออันดับที่นั้นๆ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่เกี่ยวกับลำดับที่จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.35 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า ลำดับที่ 1

ชาวจีน ตีความว่า อันดับสุดท้าย

11) ท่าทางที่เกี่ยวกับปริมาณ หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงความมาก-น้อยของจำนวน ขนาด หรือปริมาณของ สิ่งของหรือเหตุการณ์ที่กล่าวถึง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่เกี่ยวกับปริมาณจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.90 เช่น

ชาวไทย ตีความว่า นิดหน่อย

ชาวจีน ตีความว่า ทั้งหมด

12) ท่าทางที่เกี่ยวกับสภาพร่างกาย หมายถึง ท่าทางที่สื่อความหมายถึงสภาพร่างกาย หรือความรู้สึกทางกายภาพของบุคคล โดยไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏท่าทางที่เกี่ยวกับสภาพร่างกายจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.45 คือ

ชาวไทย ดีความว่า แข็งแรง

จากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน ผลการวิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน

ลำดับ	ประเภทของภาษาท่าทาง	ชาวไทย		ชาวจีน		รวม	
		ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1	ท่าทางที่ใช้เพื่อการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ	36	26.87	23	26.14	59	26.58
2	ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ	26	19.40	13	14.77	39	17.57
3	ท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ	23	17.16	15	17.04	38	17.12
4	ท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงิน	12	8.96	13	14.77	25	11.26
5	ท่าทางที่ใช้เป็นคำสั่งและการขอร้อง	8	5.97	8	9.09	16	7.21
6	ท่าทางที่ใช้ในการหักทลาย	6	4.48	7	7.95	13	5.85
7	ท่าทางที่ใช้ในการเกี่ยวพาราสี ท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และท่าทาง ที่หมายถึงคำพูดต้องห้ามต่างๆ	5	3.73	4	4.55	9	4.05
8	ท่าทางที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก	8	5.97	1	1.14	9	4.05
9	ท่าทางที่ใช้แสดงกริยาและมารยาททางสังคมต่างๆ	6	4.48	2	2.27	8	3.61
10	ท่าทางที่เกี่ยวกับลำดับที่	2	1.48	1	1.14	3	1.35
11	ท่าทางที่เกี่ยวกับปริมาณ	1	0.75	1	1.14	2	0.90
12	ท่าทางที่เกี่ยวกับสภาพร่างกาย	1	0.75	-	-	1	0.45
รวม		134	100.00	88	100.00	222	100.00

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน จากตารางจะเห็นว่า ภาษาท่าทางของชาวไทยสามารถจำแนกได้เป็น 12 ประเภท ส่วนภาษาท่าทางของชาวจีนสามารถจำแนกได้เป็น 11 ประเภท ภาษาท่าทางที่ปรากฏใช้ในทั้ง 2 วัฒนธรรมมี 11 ประเภท ได้แก่ ท่าทางที่ใช้เพื่อการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่างๆ ท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่างๆ ท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงิน ท่าทางที่ใช้เป็นคำสั่งและการขอร้อง ท่าทางที่ใช้ในการหักทลาย ท่าทางที่ใช้ในการเกี่ยว

พาราสิ ทำทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และทำทางที่หมายถึงคำพูดต้องห้ามต่าง ๆ ทำทางที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ทำทางที่ใช้แสดงกริยาและมารยาททางสังคมต่าง ๆ ทำทางที่เกี่ยวข้องกับลำดับที่ และทำทางที่เกี่ยวข้องกับปริมาณ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการตอบแบบสอบถามของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยชาวไทยจำนวน 50 คน และชาวจีนจำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ภาษาท่าทางของชาวไทยมีจำนวน 12 ประเภท ส่วนภาษาท่าทางของชาวจีนมีจำนวน 11 ประเภท ภาษาท่าทางส่วนใหญ่ปรากฏใช้ในทั้ง 2 วัฒนธรรม ยกเว้นท่าทางที่เกี่ยวกับสภาพร่างกาย ซึ่งปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทยเท่านั้น ไม่ปรากฏในวัฒนธรรมจีน

ด้านความถี่ในการปรากฏพบว่า ภาษาท่าทางที่พบมากที่สุด ในสังคมไทย ได้แก่ ท่าทางที่ใช้แสดงออกถึงสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่าง ๆ และท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่าง ๆ ขณะที่ในสังคมจีน ภาษาท่าทางที่พบมากที่สุด ได้แก่ ท่าทางที่ใช้แสดงออกถึงสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ ท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่าง ๆ ท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่าง ๆ และท่าทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แม้ภาษาท่าทางบางประเภทจะปรากฏใช้ในวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน แต่การจัดลำดับความสำคัญและความถี่ในการปรากฏก็อาจแสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างสังคมไทยและสังคมจีนได้ เช่น สำหรับชาวไทย ท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงินปรากฏมากเป็นอันดับที่ 4 (ร้อยละ 8.96) แตกต่างกับท่าทางที่เชื่อมโยงไปถึงผู้คนและสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งปรากฏมากเป็นอันดับที่ 3 (ร้อยละ 17.16) ค่อนข้างมาก ในขณะที่สำหรับชาวจีน ท่าทางที่เกี่ยวกับเรื่องการเงินนี้ปรากฏมากเป็นอันดับที่ 3 (ร้อยละ 14.77) เท่ากับท่าทางที่ใช้แสดงถึงการกระทำต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นว่า สังคมจีนนั้นอาจให้ความสำคัญกับเรื่องการเงินและเศรษฐกิจ ความแตกต่างดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มองว่า ภาษาท่าทางมิได้เป็นเพียงการสื่อสารโดยใช้อวัจนภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ที่ผู้คนในแต่ละวัฒนธรรมใช้เพื่อสร้างและสะท้อนคุณค่า ความเชื่อ และแบบแผนทางสังคมเฉพาะของตนด้วย (Ting-Toomey, 1999)

ด้านความแตกต่างของประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีน ผลการทดสอบความแตกต่างของการแจกแจงประเภทของภาษาท่าทางระหว่างชาวไทยและชาวจีนด้วยสถิติ Chi-square test พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 5.843$, $df = 6$, $p = .4409$) หรืออาจกล่าวได้ว่าในภาพรวม ทั้งสองวัฒนธรรมนี้มีแนวโน้มใช้รูปแบบท่าทางคล้ายคลึงกัน

ภาษาท่าทางประเภทที่พบมากที่สุดทั้งในวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนคือท่าทางที่ใช้เพื่อการแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่คิดภายในจิตใจและการตัดสินใจ อาจเนื่องมาจากท่าทางประเภทนี้เป็นกลไกพื้นฐานของมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวเมื่อต้องครุ่นคิด ไตร่ตรอง หรือตัดสินใจ การแสดงท่าทางดังกล่าวอาจช่วยเน้นย้ำหรือแทนที่คำพูดบางประการในสถานการณ์ที่คำพูดเพียงอย่างเดียวอาจสื่อความได้ชัดเจนไม่เพียงพอ สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารแบบอวัจนภาษา (McNeill, 1992) ที่ระบุว่า ท่าทางและคำพูดมีที่มาจากกระบวนการรับรู้ทางปัญญาเดียวกัน ทั้งสองเกิดขึ้นพร้อมกันและสะท้อนกระบวนการคิดของผู้พูดร่วมกันอย่างสอดคล้อง ท่าทางจึงมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการคิดและการผลิตภาษา และถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการทางปัญญาโดยรวม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hidayatullah (2014) ที่พบว่า ภาษาท่าทางมีความหลากหลายและสามารถจำแนกได้หลายประเภทเช่นกัน ทั้งนี้ ภาษาท่าทางบางท่าทางก็อาจมีความหมายเฉพาะในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง บางท่าทางอาจมีความหมายที่เหมือนหรือใกล้เคียงกันในหลายวัฒนธรรม ในขณะที่บางท่าทางก็อาจมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปตามบริบททางวัฒนธรรม ดังนั้น การทำความเข้าใจ ทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างดังกล่าวจึงอาจช่วยลดความเข้าใจผิดในการสื่อสารระหว่างชาวไทยกับชาวจีน และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- จิรภา นีวาตพันธ์, อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล, และ พิลิปป์ ดิลล์. (2552). ลักษณะนามภาษามือไทย: ทำมือเดียว ทำมือสอง มือคู่ขนาน และทำมือสองมือแตกต่างกัน. *วารสารวิทยาลัยราชสุดา*, 5(1-2), 4-22.
- อนินทิกา ขจรชีพ. (2550). การศึกษาความเข้าใจภาษาท่าทางตามวัฒนธรรมผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี. สืบค้นจาก http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/CFC73ECMKE2KA14YDBXK7VU9G9UE T2.pdf.
- อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล และ จิรภา นีวาตพันธ์. (2551). พยางค์และคำในภาษามือไทย. *วารสารวิทยาลัยราชสุดา*, 4(1), 95-113.
- Ae, L. J. (2020). A Study on Communication Patterns of the Non-verbal “Hand Gestures” of Arab Jordanians and Koreans. *British Journal of Science*, 19(2), 24-29.
- Al-Bayati, D. A. (2009). A Cross-Cultural Study of Hand Gestures in the War Zone Area. *ADAB AL-RAFIDAYN*, 53, 79-102
- Canhui, H. (2009). *The Study on Finger Language of Chinese Teachers in Classroom*. Retrieved From <https://chn.oversea.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CMFD&dbname=CMFD2011&filename=2010012859.nh&uniplatform=OVERSEA&v=5RF3WZrFUscXTJKrP6LSmf5PuaVG-dVMwrC8PjBGaX2wmEsxyE2IWgYxbTNNK5U>.
- Hidayatullah, R. (2014). *Cross Cultural Communication: Different Meaning of Gesture in Several Countries*. Retrieved From https://www.researchgate.net/publication/333950303_CROSS_CULTURAL_COMMUNICATION_Different_Meaning_of_Gesture_in_Several_Countries.
- Kirch, M. S. (1979). Non-Verbal Communication across Cultures. *The Modern Language Journal*, 63(8), 416-423.
- Korte, B. (1997). *Body Language in Literature*. Toronto: University of Toronto Press.
- McNeill, D. (1992). *Hand and Mind: What Gestures Reveal about Thought*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sekine, K., Stam, G., Yoshioka, K., Tellier, M., & Capirci, O. (2015). Cross-linguistic Views of Gesture Usage. *Vigo International Journal of Applied Linguistics*, 12, 91-105.
- Shin, S., & Hashimoto, H. (2017). *The Effect of Difference of Gesture in Teaching to Cross-Cultural Learners*. Proceedings of the 2017 IEEE/SICE International Symposium on System Integration, December 11-14, 2017. (pp. 728-733). IEEE: Taipei, Taiwan.
- Ting-Toomey, S. (1999). *Communicating across cultures*. New York: The Guilford Press.
- Wen-hui, Q., & Xiu-ying, J. (2016). The Similarities and Differences of Gesture Language between China and France in the Perspective of Body Language. *Journal of Shanxi Datong University (Social Science)*, 30(2), 78-82.
- Williams, S. N. (1998). *The Result Rated Handbook of American and Japanese Gestures*. Tokyo: Kodansha International.
- Yuanxue, J. (2022). *Comparison of Sign Language and Communication Strategies in Cross-cultural Communication between China and Italy*. (Research Report). The 12th East Asian Chinese Language Teaching Postgraduate Forum Academic. Beijing, China.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).